

BILTSCH AUTO BEDRIJF (B.A.B.)

(gevestigd te De Bilt)

- R.A. Oosten -

Gepubliceerd in het VVOF Mededelingenblad jan. 2006, p. 5-7.

Wie in het spitsuur tussen Utrecht en Zeist in de file staat, is wel eens jaloers op de bus, die ongehinderd over de busbaan door kan rijden.

Zo'n honderd jaar geleden waren er geen files. Auto's reden er nog niet zoveel, maar wel was er een uitgebreid openbaar vervoer.

Jarenlang werd de verbinding Utrecht-Zeist onderhouden door de diligence. Aanvankelijk was dat de diligence van Van Gend en Loos, die van Arnhem op Utrecht reed en ook Zeist aandeed. Toen Van Gend en Loos er mee stopte, kwam in 1850 'het wagentje van Dieges' en ook het rijtuig van Jan van Wijk. Zij konden niet op tegen de concurrentie van de paardentram van de Stichtsche Tramway Maatschappij (zie artikel van juni 2002). Na dertig jaar trouwe dienst kwam in 1909 de elektrische tram. Dat was een groot succes, totdat in de jaren twintig van de vorige eeuw de autobus aan zijn opmars begon. Die bleek een geduchte concurrent voor de tram. Dit blijkt o.a. uit het jaarverslag over 1925 van de Ooster Stoomtram Maatschappij, waarin staat: "In aanmerking nemende de scherpe concurrentie van autobussen, zijn de uitkomsten niet onbevredigend."

Het was in die jaren niet moeilijk een busonderneming op te richten en daarvan werd dan ook een druk gebruik gemaakt.

Eén van die ondernemingen was het Biltisch Auto Bedrijf, afgekort B.A.B. Oprichter en enig aandeelhouder was de heer G.P.H. Wortman, eigenaar van een texibedrijf in Utrecht. Begonnen werd op 13 juli 1923 met een kwartierdienst tussen Utrecht en Zeist met acht Ford autobussen. Jaarlijks werden niet minder dan 300.000 passagiers vervoerd en daarmee was de B.A.B. een geduchte concurrent van de tram. De tram zag zich dan ook genoodzaakt de half-urdiens ook in een kwartierdienst om te zetten. Al op 20 augustus 1923 werd het net uitgebreid met een urdiens van Utrecht naar Bilthoven. Daarvoor werden door de B.A.B. zelf enkele ontbrekende verbindingswegen aangelegd. Kennelijk beschikte men daarvoor over voldoende kapitaal. Hoe belangrijk goede relaties zijn blijkt wel uit het feit dat Wortman wist te bereiken dat de dienst Utrecht-Bilthoven van de

Utrechtsche Brockway Bus Maatschappij reeds na een maand verboden werd.

Het kwam veelvuldig voor dat de autobussen vlak voor de tram uit reden en passagiers oppikten. Maar eind jaren twintig kwam daaraan een eind. Tussen Utrecht en De Bilt mochten geen reizigers opgenomen worden en bij de ritten naar Zeist mocht alleen bij de tramhaltes gestopt worden. De directie van de tram wilde dat controleren door zich verdekt achter bomen en struiken op te stellen. Wortman echter had dat door en fotografeerde stilletjes de verstopte tramdirectie. Bij een rechtszitting tussen B.A.B. en S.T.M. werden deze foto's onder grote hilariteit getoond.

Langzamerhand verbeterde de verhouding tussen bus en tram. De dienst Utrecht-Zeist werd door de Nederlandsche Buurtpoorweg Maatschappij overgenomen en de lijn op Bilthoven ging over naar de Gooische Tramweg Maatschappij. Het personeel werd vrijwel geheel door de tramwegen overgenomen. De heer Wortman kreeg voor zichzelf en zijn gezin recht op levenslang vervoer op alle NBM lijnen.

bronnen: Helfenrath/Nijenhuis: Uit het Zeister leven gegrepen

L.Visser: Het dorp Zeist

Artikelen uit de Zeister Courant.